

El Portal de Llobera, amb l'hospital

Les monges de Vedruna encara tenen cura dels avis de l'hospital. D'entre les monges, tothom recorda, per la seva bondat abnegada, la 'madre' Pilar

Maria Ros

La Maria, que viu en una casa empegada al Portal de Llobera, encara fa alguns treballs manuals per passar l'estona i entretenir-se

nua organitzant el Casal d'Estiu per a joves que ho necessiten, la Coral Infantil Riallera continua organitzant els campaments de la Ribera Salada, i els Escoltes continuen amb les seves activitats, igual que ho fa l'Escolania del Claustre i l'Escola de Dibuix, i d'altres grups per a menuts que potser funcionen i ara oblidem...

Per altra part, Solsona s'equipara una mica a Barcelona en allò de les activitats complementàries, perquè molts dels més petits ja van a natació i a música; i els més grans ja fan informàtica i anglès.

A l'escola pública treballen 29 mestres, molts d'ells —com la Lourdes— fills de Solsona, i per tant, arrelats a la ciutat. Amb ells, n'hi ha d'altres que també s'han fet del tot solsonins. Tots plegats donen consistència al projecte educatiu. «Jo m'adono», diu la Lourdes per acabar, «que el paper dels mestres és fonamental, perquè el futur de la societat es troba a l'escola».

L'escola, vista de lluny, acaba essent com el sanitari recipient de vímet que allotja i ordena, sense deformar, aquestes barres calentes que surten de la porteta de darrera del forn de cal Camps. Les barres deuen ser distribuïdes per algunes cases i institucions de la ciutat, igual

que els nens que surtin de les escoles s'hauran d'escampar pel poble, per donar-li vida i progrés sensat.

Des del Portal de Llobera

Té tres fills i tots tres viuen a la mateixa casa on viu ella.

Ella viu al primer pis de la primera casa del portal de Llobera; o sigui que muralla enllà té l'hospital i el grup urbà de la Plana i els nens en patins que aprofiten el pendent del carrer que va a l'Institut per sentir allò que és la velocitat. Enllà del portal té també el sol que la fa feliç perquè li entra «fins al fons del menjador» els dies de l'hivern i se li queda al llindar dels porticons els dies de l'estiu.

Tot això té ara Maria Ros sense moure's de la vora dels vidres del seu balcó, asseguda en una cadira on fa petits treballs de cosidora; però anys enrera tenia d'altres coses, segons que conta sense nostàlgia. Anys enrera tenia horts i camps amb hortolans vestits de cistells; i tenia també terrossos i herborts tímids al pas dels carros que sota de casa fabricava un carrosser. Però allò que especialment recorda haver tin-

Carrer Llobera vist des del portal de cal Porredon

Aquí vivia el sastre que vestia algun dels canonges que tenien el costum de viure en aquest mateix carrer. A l'estiu, els canonges feien vida a les habitacions ombrívols que donen al carrer. A l'hivern feien vida cara enfora, cap al Vall Calent. En aquesta mateixa imatge, al fons, sobre el portal, apareix la capelleta de Santa Anna, patrona del carrer

gut a l'abast, des d'aquest balcó, és la pilota precisa xutada per un davanter al moment de fer gol a l'antic camp de futbol. I és que la Maria i la seva germana tenien uns magnífics prismàtics que feien servir els diumenges per contemplar el futbol que es feia al camp de la Caputxina.

Va néixer en una altra casa del mateix carrer Llobera, però des de l'edat dels tres mesos viu en aquest número 52 del mateix carrer, en una casa de propietat familiar, i per tot això bé pot dir-se que la història de la Maria Ros és també un bon tros de la història del carrer Llobera.

S'adona que ara el carrer està mig mort, «que la meitat de les portes estan tancades», i que ja no hi ha la gent arrelada de tota la vida. «De tota la vida potser quedem nosaltres, i els Porredon, i els de cal Noguer a l'estiu, i els de cal Senador i cal Bonany, els de cal Rendé, i potser no gaires més...».

Les cases han canviat d'amos, i algunes han estat llogades, i la gent de tota la vida s'ha es-

fumat igual que s'esfuma el fum.

Però el carrer Llobera no ha estat sempre el mateix. Excavant en el temps es pot trobar un carrer Llobera semipoderós, que és el carrer de cal Calderer Riu (on ara hi ha la Caixa), de cal Rovira, i de cal Llucianet... Aquesta darrera casa de cal Llucianet ha estat la gran casa del carrer Llobera. Allí hi vivien uns senyors importants que parlaven castellà perquè els semblava que el català no era prou cosa per a ells. (Per cert, la Llucianeta devia ser la padrina de la coronació de la Verge del Claustre).

Ha existit també el carrer de les monges vetlladores, que per un plàtan i un rovell d'ou (entregats a mig matí) vetllaven durant hores i hores els malalts. I ha existit el carrer dels canonges, sempre ficats en façanes de pedra mirant cap a sud, cap al Vall Calent –quin bell nom–, cap allí d'on ve el sol tant si l'hora és de matí com si l'hora és de tarda.

I ha existit el carrer dels menestrals, i dels artesans, i dels homes d'oficis.

Hi ha el carrer de cal Porredon, on vivia el

Els patinadors també arriben fins a la placeta de Sant Isidre
Tots molt ben equipats, el Toni Colell, el Gerard Torrent, i el Jordi Torrentaller fan autèntiques cabrioles amb els seus patins. Darrera seu ve el Sergi, amb els genolls pelats

La font de Sant Isidre, amb la pica i el cóm
L'aigua raja dels grotescos caps que caracteritzen les fonts de la ciutat. Aquests elements escultòrics han estat elaborats pel mestre Casserras

vell sastre que vestia algun o altre canonge parsimoniós. I el carrer de cal Torretà, d'on sortia la Maria, que era una d'aquelles hortolanes que traspassava el portal amb la seva galleda i el seu cabàs sota el braç.

En algun d'aquests antics carrers Llobera de lloses en ziga-zaga, trobaríem la Maria Ros a l'hora de jugar a bales i saltar corda. I la veuríem anant a buscar el cafè, havent dinat, saltant per les lloses tan conegudes; i parant la fresca, a la nit, en una cadira; i caminant, amb els pares, els diumenges, camí d'una visita a cal canonge Vilella, o cap a la casa dels pares del poeta Valls i Pujol, que és l'únic poeta laic que deu haver donat Solsona, i que té bust a les Escaletes, que són les escaletes que abandonen el portal de Llobera per menar a dalt el Camp.

Amb propietats a Berga, el pare de la Maria era un cap de colla que treballava per a les monges de Lestonnac i que ensenyava a les seves dues filles a ballar la Patum. Les filles anaven a monges, pagant, i mentre elles s'estaven en una classe, les noies que no pagaven s'estaven

en una altra classe. La Maria no va tenir pressa en casar-se, i quan va pensar que havia arribat l'hora, ho va fer amb Ramon Riu, un home que va posar un negoci de compra i venda de conills, gallines i ous, als baixos mateix d'on ara s'està la Maria, i al mateix indret on ara el seu fill té una botiga de flors, i on un dia un carreter feia carros perquè la Maria i les seves amigues s'hi gronxessin amunt i avall (o no era per això que el carreter feia els seus carros?).

Hi ha un munt de carrers Lloberes i, encara, hi ha un munt de carrerons que quasi són carrers Lloberes, perquè en surten o hi empalmen i li donen vida i caràcter. I per dos carrerons, com a mínim, podem arribar a la plaça de Sant Isidre, que és una plaça de monges, i de cóm, i de turistes i nens amb patins –avui–, i de mestresses amb galledes i nens amb bales –ahir–.

Per la plaça de Sant Isidre tenim dos passos més que ens menen al carrer Castell, i arribats al carrer Castell es pot ben dir que ja som al rovell de l'ou, al carrer Major de Solsona.

Esplèndida –i assolellada– imatge del carrer Castell des del Portal que mena al Camp

Hi ha hores que tot queda detingut a Solsona. Ningú no passa pels carrers. No hi ha brogit, ni moviments. I llavors només cal que el sol es filtri per les teulades i s'allargui per les façanes perquè al cap del passejant hi quedi inaugurada la nostàlgia